

MOĞOLİSTAN'IN DIŞ TİCARETİ

2019 yılında bugüne kadarki en yüksek değerine ulaşan Moğolistan'ın dış ticaret hacmi, 13,7 milyar ABD Doları civarında oluşmuş olup 1,5 milyar ABD Doları dış ticaret fazlası vermiştir. Moğolistan'ın dış ticaret verilerine bakıldığında, 2006 yılı haricinde 2000-2013 yılları arasında sürekli dış ticaret açığı verdiği görülmektedir. 2,4 milyar ABD Doları ile 2012 yılında zirve yapan dış ticaret açık seviyesini ve bulunduğu ekonomik krizi, IMF'nin ekonomik yardım paketinin de katkısıyla atlama aşamasına gelen Moğolistan, 2014 yılından bu yana dış ticaret fazlası veren bir ülke konumuna gelmiştir (Grafik 1).

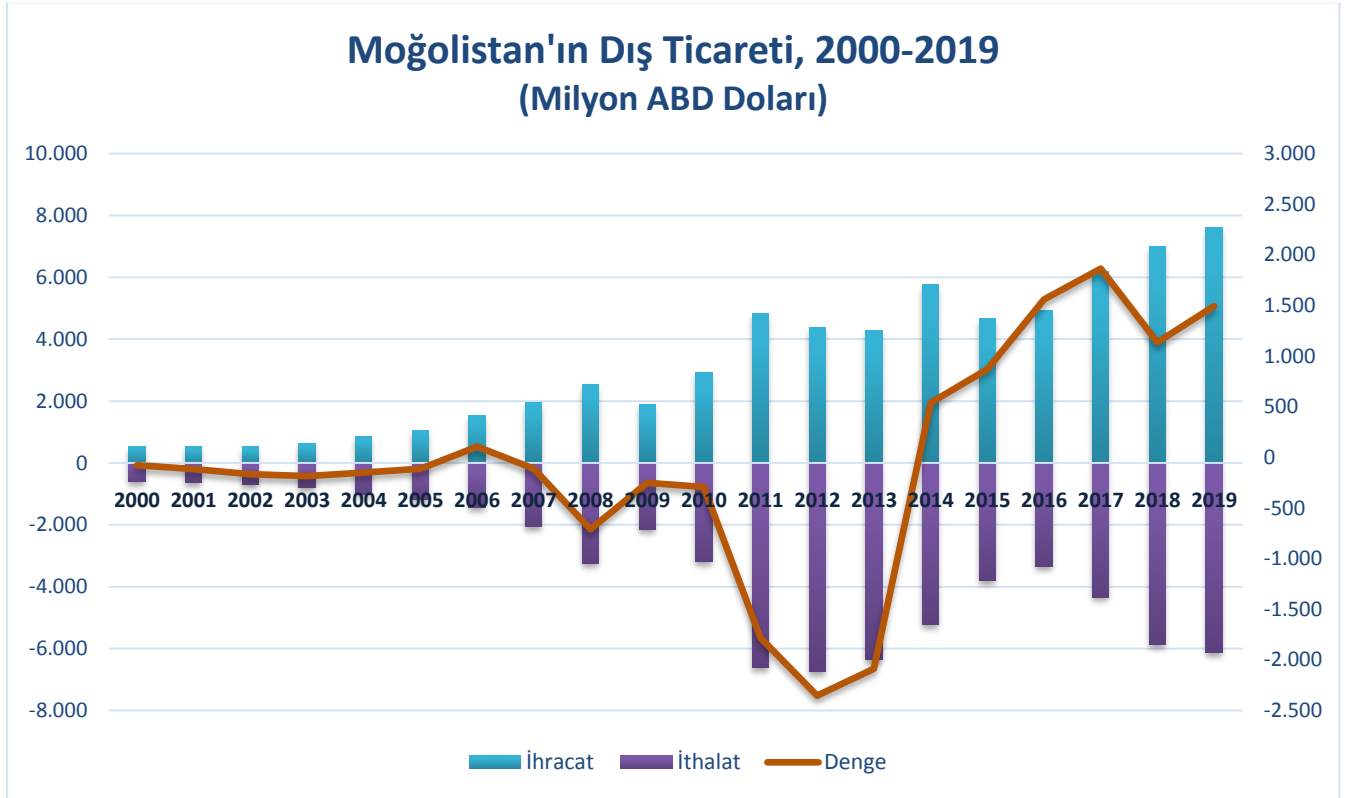
Moğolistan'ın 2019 yılındaki ihracatı 2018 yılına göre %8,7 artış göstererek 7,6 milyar ABD Dolarına yükselmiştir. İthalatı ise 2019 yılında 2018 yılına kıyasla %4,3 artış göstermiş ve 6,1 milyar ABD Doları olarak gerçekleşmiştir (Tablo 1).

Tablo 1 Moğolistan'ın Dış Ticareti (Milyon ABD Doları)

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Hacim	11.415,9	11.123,0	10.626,9	11.011,0	8.466,8	8.274,5	10.537,9	12.886,8	13.747,2
İhracat	4.817,5	4.384,7	4.269,1	5.774,3	4.669,3	4.916,3	6.200,6	7.011,8	7.619,8
İthalat	6.598,4	6.738,4	6.357,8	5.236,7	3.797,5	3.358,1	4.337,3	5.875,0	6.127,4
Denge	-1.780,9	-2.353,7	-2.088,8	539,2	871,8	1.558,2	1.863,3	1.136,7	1.492,3

Kaynak: Moğolistan İstatistik Bilgi Ofisi (<http://www.en.nso.mn/>)

Grafik 1 Moğolistan Dış Ticareti, 2000-2019

Moğolistan'ın 2019 yılında ülke bazında dış ticaretinde ilk sırayı 8,8 milyar ABD Doları değeri ve %64,2 pay ile Çin Halk Cumhuriyeti (ÇHC) alırken, ÇHC'yi sırasıyla Rusya Federasyonu (%13,1), Japonya (%4,4), Birleşik Krallık (%2,3) ve ABD (%2,3) takip etmiştir. Bu 5 ülke, Moğolistan'ın dış ticaretinden toplam %86,3 pay almaktadır. Ülkemiz ise %0,3 pay ve 43 milyon ABD Doları değer ile 16'ncı sırada yer almaktadır (Tablo 2).

Tablo 2 Dış Ticaretin Ülkelere Göre Dağılımı (Milyon ABD Doları)

Ülkeler	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2019 Pay
Çin	6.455	5.933	5.529	6.841	5.291	4.956	6.704	8.499	8.829	64,2%
Rusya Federasyonu	169	1.927	1.624	1.611	1.098	936	1.285	1.796	1.798	13,1%
Japonya	501	507	455	392	295	345	378	588	601	4,4%
Birleşik Krallık	67	65	247	425	361	585	690	205	322	2,3%
ABD	541	540	517	245	135	150	217	219	316	2,3%
Kore Cumhuriyeti	395	480	520	366	325	206	209	284	295	2,1%
Almanya	289	262	271	174	135	164	140	181	202	1,5%
Singapur	73	74	75	67	49	32	44	58	177	1,3%
İtalya	89	85	106	97	77	66	89	109	105	0,8%
İsviçre	32	23	15	37	118	241	14	17	99	0,7%
Avustralya	95	81	59	16	15	23	40	51	97	0,7%
Vietnam	19	19	24	28	34	43	41	59	66	0,5%
Polonya	48	57	64	52	40	41	49	58	65	0,5%
Malezya	65	68	89	64	39	43	40	52	53	0,4%
Kanada	219	215	216	23	21	23	32	41	48	0,4%
Türkiye	37	34	42	38	29	28	32	44	43	0,3%
İsveç	48	41	44	12	14	26	33	39	43	0,3%
Fransa	108	67	71	63	35	26	38	45	42	0,3%
Tayland	32	41	45	45	34	33	31	35	42	0,3%
Hindistan	47	60	35	16	21	27	38	53	38	0,3%
Liste Toplam	9.329	10.579	10.046	10.612	8.165	7.993	10.144	12.431	13.283	96,6%
Diğer Ülkeler	2.087	544	581	399	302	281	394	455	465	3,4%
Toplam İhracat	11.416	11.123	10.627	11.011	8.467	8.274	10.538	12.887	13.747	100%

Kaynak: Moğolistan İstatistik Bilgi Ofisi (<http://www.en.nso.mn/>)

Moğolistan'ın ihracatında, 2019 yılında ülkeler bazında ilk sırayı 6,8 milyar ABD Doları ile ÇHC alırken ÇHC'nin toplam ihracat içindeki payı %89 gibi çok yüksek bir seviyededir. İhracatta ÇHC'yi, sırasıyla Birleşik Krallık (%3,8), Singapur (%2), İsviçre (%1) ve Rusya Federasyonu (%0,9) takip etmiştir. Bu 5 ülke, Moğolistan'ın ihracatından toplam %96,7 pay almaktadır. İlk 10 ülke ise Moğolistan'ın toplam ihracatının %98,8'lik kısmı ile neredeyse tamamını oluşturmaktadır. Ülkemiz ise %0,03 pay ile Moğolistan'ın 21'inci pazar ülkesi konumundadır. Ülkemize yapılan ihracat 2,4 milyon ABD Dolarıdır (Tablo 3).

Tablo 3 İhracatın Ülkelere Göre Dağılımı (Milyon ABD Doları)

Ülkeler	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2019 Pay
Çin	4.440	4.060	3.706	5.073	3.910	3.902	5.281	6.517	6.779	89,0%
Birleşik Krallık	20	12	201	399	338	557	661	173	291	3,8%
Singapur	3	4	8	14	27	17	26	30	155	2,0%
İsviçre	18	9	3	28	109	231	1	1	75	1,0%
Rusya Federasyonu	96	80	62	62	77	56	68	86	68	0,9%
İtalya	50	32	52	51	43	34	43	54	45	0,6%
Avustralya	0	0	8	1	3	1	3	1	40	0,5%
Kore Cumhuriyeti	38	12	13	13	67	8	12	21	28	0,4%
ABD	5	4	4	15	19	10	8	8	26	0,3%
İran	1	0	2	0	0	0	8	9	21	0,3%
Japonya	11	6	11	24	20	14	15	26	16	0,2%
Almanya	15	16	18	15	11	43	12	12	13	0,2%
Tayvan	0	0	0	0	0	0	26	25	10	0,1%
Vietnam	4	2	1	4	5	3	2	10	9	0,1%
Kazakistan	3	4	1	5	2	1	2	4	6	0,1%
Tayland	0	0	0	0	0	3	2	1	5	0,1%
Fransa	8	4	9	9	7	7	6	5	5	0,1%
Avusturya	1	0	2	1	1	1	1	4	4	0,05%
DPR Kore	0	0	1	0	1	2	2	1	3	0,04%
Kamboçya	0	0	0	0	0	0	1	1	3	0,04%
Türkiye	0	0	0	0	0	2	3	4	2	0,03%
Liste Toplam	4.713	4.244	4.102	5.716	4.640	4.891	6.182	6.994	7.606	99,8%
Diğer Ülkeler	105	141	167	58	29	25	18	17	14	0,2%
Toplam İhracat	4.817	4.385	4.269	5.774	4.669	4.916	6.201	7.012	7.620	100%

Kaynak: Moğolistan İstatistik Bilgi Ofisi (<http://www.en.nso.mn/>)

Moğolistan'ın ithalatında, 2019 yılında ülkeler bazında ilk sırayı 2,1 milyar ABD Doları ile ÇHC alırken ÇHC'nin toplam ihracat içindeki payı %33,5'tir. İthalatta ÇHC'yi, sırasıyla Rusya Federasyonu (%28,2), Japonya (%9,6), ABD (%4,7) ve Güney Kore (%4,4) takip etmiştir. Bu 5 ülke, Moğolistan'ın ithalatından toplam %80,3 pay almaktadır. Ülkemiz ise %0,7 pay ile Moğolistan'ın ithalat yaptığı ülkeler arasında 14'üncü sıradadır. Ülkemizden yapılan ithalatın değeri ise 40,7 milyon ABD Dolarıdır (Tablo 4).

Tablo 4 İthalatın Ülkelere Göre Dağılımı (Bin ABD Doları)

Ülkeler	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2019 Pay
Çin	2.015	1.873	1.823	1.768	1.381	1.055	1.423	1.981	2.050	33,5%
Rusya Federasyonu	72	1.847	1.562	1.549	1.021	880	1.217	1.710	1.730	28,2%
Japonya	490	502	444	368	275	331	363	561	585	9,6%
ABD	536	536	513	229	116	139	208	211	290	4,7%
Kore Cumhuriyeti	357	468	507	353	259	198	198	262	267	4,4%
Almanya	274	246	252	159	124	120	128	169	189	3,1%
Polonya	47	57	64	52	40	41	48	58	64	1,1%
İtalya	39	53	54	45	33	32	46	55	60	1,0%
Avustralya	94	80	50	15	12	22	37	50	57	0,9%
Vietnam	15	16	22	25	29	40	40	49	57	0,9%
Malezya	65	68	88	63	39	41	40	50	52	0,9%
Kanada	128	97	80	22	20	19	30	39	47	0,8%
İsveç	48	41	40	12	13	25	33	39	42	0,7%
Türkiye	37	34	42	38	28	26	29	39	41	0,7%
Fransa	100	64	63	54	27	19	32	39	37	0,6%
Hindistan	45	54	34	13	17	25	36	52	37	0,6%
Tayland	32	41	45	45	34	30	29	34	37	0,6%
Brezilya	12	6	7	2	4	4	8	12	35	0,6%
Avusturya	17	13	7	9	24	11	10	19	34	0,6%
Belarus	72	129	155	21	18	13	27	21	34	0,6%
Liste Toplam	4.497	6.227	5.853	4.840	3.514	3.073	3.981	5.452	5.746	93,8%
Diğer Ülkeler	2.101	511	505	396	284	285	356	423	382	6,2%
Toplam İhracat	6.598	6.738	6.358	5.237	3.798	3.358	4.337	5.875	6.127	100%

Kaynak: Moğolistan İstatistik Bilgi Ofisi (<http://www.en.nso.mn/>)

Ana ürün grupları bazında Moğolistan'ın ihracatı değerlendirildiğinde, Moğolistan'ın ekonomisi ağırlıklı olarak madencilğe dayanmaktadır. Çıkarılan madenlerin başında kömür, bakır, altın, petrol, demir, çinko, molibdenyum ve gümüş gelmektedir. Madeni ürünler, 6,4 milyar ABD Doları ile toplam ihracatın %83,7'sini oluştururken, tekstil ve tekstil ürünlerinin payı %5,7; doğal veya kültürlü taşlar, değerli metaller, mücevherlerin payı %5,5; canlı hayvanlar, hayvansal kökenli ürünlerin payı %1,3 ve oto, hava ve su taşıma araçları ve yedek parçalarının payı %1'dir. Bu 5 ana ürün grubu, toplam ihracatın %97,2'sini oluşturmaktadır (Tablo 5).

Tablo 5 Ana Ürün Grupları Bazında İhracat (Bin ABD Doları)

Ürün Grupları	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2019 Pay
Toplam	4.817.496	4.384.669	4.269.056	5.774.331	4.669.281	4.916.335	6.200.593	7.011.765	7.619.754	100%
Canlı hayvanlar, hayvansal kökenli ürünler	39.947	24.237	24.224	16.514	26.382	29.242	67.417	102.121	97.611	1,3%
Bitkisel kökenli ürünler	5.197	4.261	9.151	22.315	37.844	55.108	67.655	22.011	12.463	0,2%
Hayvansal ve bitkisel katı ve sıvı yağlar	11	34	6	12	72	701	388	536	655	0,0%
Gıda Ürünleri	7.825	8.929	14.925	11.589	15.669	11.920	23.008	91.423	61.856	0,8%
Madeni ürünler	4.299.412	3.909.627	3.495.467	4.791.482	3.678.200	3.484.055	4.933.672	6.070.338	6.377.469	83,7%
Kimya ve kimya endüstrisi ürünleri	206	157	297	645	656	1.631	1.471	1.248	2.261	0,0%
Plastik, kauçuk ve mamulleri	1.520	1.534	2.900	2.168	2.429	7.619	2.984	1.591	1.281	0,0%
Ham ve işlenmiş postlar, postlar, kürkler ve mamulleri	51.130	30.548	35.170	35.801	33.806	30.210	23.921	16.960	14.120	0,2%
Ahşap ve ahşap ürünler	458	636	346	636	425	429	634	357	604	0,0%
Selüloz, kağıt, karton ve bunlardan mamul eşya	354	61	57	55	106	56	78	45	43	0,0%
Tekstil ve tekstil ürünleri	241.477	233.605	283.003	338.752	302.655	300.224	335.466	409.801	434.672	5,7%
Ayakkabı, şapka, şemsiye, tüy ve yapay çiçekler	2.032	1.307	1.376	1.359	1.434	2.034	2.492	2.317	2.544	0,0%
Taş, alçı, çimento, asbest, cam ve cam eşyalar	101	28	92	94	99	206	101	60	139	0,0%
Doğal veya kültürlü taşlar, değerli metaller, mücevherler	109.916	122.345	309.911	405.578	421.385	761.511	596.939	145.481	419.076	5,5%
Ana metaller ve mamulleri	25.669	19.806	21.518	47.703	72.279	86.178	101.001	91.755	77.893	1,0%
Makine, ekipman, elektrikli ev aletleri, kaydediciler, TV, setler ve yedek parçalar	13.700	12.819	45.481	58.297	54.218	71.421	22.770	24.854	34.795	0,0%
Oto, hava ve su taşıma araçları ve yedek parçaları	9.554	11.491	21.165	35.068	17.189	69.981	17.031	24.749	78.602	1,0%
Optik, fotoğraf, sinematografik, ölçüm kontrolü, tıbbi, cerrahi ve müzik aletleri, saatler	5.795	933	1.756	3.610	2.720	1.107	1.238	3.953	1.253	0,5%
Çeşitli endüstriyel ürünler	3.158	2.171	2.199	2.537	1.685	2.670	2.229	2.038	2.359	0,0%
Diğer	36	140	12	120	29	32	100	128	59	0,0%

Kaynak: Moğolistan Gümrük Genel Müdürlüğü

Moğolistan'ın 2019 yılı ihracatı verileri, 4'lü gümrük tarife pozisyonu (GTP4) bazında değerlendirildiğinde, Moğolistan'ın başlıca ihracat kalemlerinin ilk sırasında 3,1 milyar ABD Doları ile taş kömürü yer almakta olup toplam ihracatın %40,3'ünü oluşturmaktadır. Moğolistan için diğer önemli bir ihracat kalemi olan bakır cevherleri, 1,8 milyar ABD Dolarlık ihracat ile toplam ihracattan %23,6 pay almaktadır. Taşkömürü ve bakır cevherlerini sırasıyla demir cevherleri (%7,6), altın (%5,5) ve ham petrol (%4,8) ürünleri takip etmektedir. Madenlerin dışında diğer ihracat kalemleri ise hayvansal ürünler ve tekstil (kaşmir, yün) ürünleridir. 2019 yılında bir önceki yıla göre %189,5 oranında artış gösteren altın ve %68,5 oranında artış yaşanan demir cevherleri, ihracatın artışına önemli katkı sağlamıştır. Ayrıca, işlenmiş et ve sakatatta yaşanan %36,3 oranındaki düşüş dikkat çekmektedir (Tablo 6).

Tablo 6 Moğolistan'ın İhraç Ettiği Başlıca Ürünler (Milyon ABD Doları)

GTP4	Ürün Tanımı	2015	2016	2017	2018	2019	2019 Pay	2018/19 Değişim
2701	Taşkömürü; taşkömüründen elde edilen briketler, topak vb. Katı yakıtlar	555	972	2.257	2.786	3.074	40,3%	10,3%
2603	Bakır cevherleri ve konsantreleri	2.280	1.608	1.613	2.012	1.796	23,6%	-10,8%
2601	Demir cevherleri ve konsantreleri	227	250	313	342	577	7,6%	68,5%
7108	Altın (platin kaplamalı altın dahil) (işlenmemiş veya yarı işlenmiş ya da pudra halinde)	421	758	595	144	418	5,5%	189,5%
2709	Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)	387	337	374	392	367	4,8%	-6,5%
5102	İnce veya kaba hayvan kılları (kardesiz/taranmamış)	213	212	227	281	303	4,0%	7,7%
2529	Feldispat, lösit, nefelin ve siyenit nefelin, florspat	65	59	84	190	205	2,7%	8,1%
2608	Çinko cevherleri ve konsantreleri	102	145	181	198	189	2,5%	-4,4%
7403	Rafine edilmiş bakır ve bakır alaşımları (ham)	67	74	93	82	69	0,9%	-16,4%
1602	Hazırlanmış veya konserve edilmiş et, sakatat veya kan	1	2	9	79	50	0,7%	-36,3%

Kaynak: Moğolistan Gümrük Genel Müdürlüğü

Moğolistan'ın sanayisi ve tarım sektörü gelişmemiş olup üretim çok kısıtlıdır. Bu nedenle, ülkedeki tüketimin ekseriyeti ithalat ile karşılanmaktadır. Ana ürün grupları bazında Moğolistan'ın ithalatı değerlendirildiğinde; madeni ürünler (petrol yağları, işlenmiş petrol ürünleri), 1,4 milyar ABD Doları ile toplam ithalatın %22,4'ünü oluştururken, makine, ekipman, elektrikli ev aletleri, kaydediciler, TV, setler ve yedek parçalarının payı %20,2; oto, hava ve su taşıma araçları ve yedek parçalarının payı %19; ana metaller ve mamullerinin payı %8,8; gıda ürünlerinin payı %7,3'tür. Bu 5 ana ürün grubu, toplam ihracatın %77,7'sini oluşturmaktadır (Tablo 7).

Tablo 7 Ana Ürün Grupları Bazında İthalat (Bin ABD Doları)

Ürün Grupları	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2019 Pay
Toplam	6.598.358	6.738.381	6.357.822	5.236.667	3.797.519	3.358.140	4.337.322	5.874.804	6.127.439	100%
Canlı hayvanlar, hayvansal kökenli ürünler	42.370	57.092	64.399	67.215	40.971	40.896	57.155	69.484	76.807	1,3%
Bitkisel kökenli ürünler	71.115	77.020	69.892	88.038	78.601	109.178	78.129	133.656	90.725	1,5%
Hayvansal ve bitkisel katı ve sıvı yağlar	36.778	33.520	35.393	31.532	27.364	28.010	30.340	33.630	28.680	0,5%
Gıda Ürünleri	332.820	397.641	412.018	382.557	329.399	329.182	378.675	436.704	444.306	7,3%
Madeni ürünler	1.274.427	1.581.151	1.738.634	1.463.945	936.417	724.255	987.821	1.325.755	1.372.298	22,4%
Kimya ve kimya endüstrisi ürünleri	255.385	298.016	301.952	308.900	270.340	272.130	315.039	372.173	365.836	6,0%
Plastik, kauçuk ve mamulleri	229.833	237.624	233.837	204.154	140.263	137.003	182.467	226.796	260.252	4,2%
Ham ve işlenmiş postlar, postlar, kürkler ve mamulleri	5.901	6.678	7.182	6.915	5.424	5.316	7.843	8.329	7.088	0,1%
Ahşap ve ahşap ürünler	31.710	37.536	43.502	58.359	41.018	30.390	40.304	33.966	43.505	0,7%
Selüloz, kağıt, karton ve bunlardan mamul eşya	65.036	59.287	65.311	55.241	45.957	45.642	50.849	61.613	56.414	0,9%
Tekstil ve tekstil ürünleri	50.076	56.179	70.391	67.027	57.188	63.333	72.330	90.260	84.986	1,4%
Ayakkabı, şapka, şemsiye, tüy ve yapay çiçekler	11.936	15.716	15.711	15.143	13.200	13.482	16.999	19.996	19.859	0,3%
Taş, alçı, çimento, asbest, cam ve cam eşyalar	110.179	129.751	137.703	141.851	106.287	82.880	80.303	114.452	142.861	2,3%
Doğal veya kültürlü taşlar, değerli metaller, mücevherler	2.892	2.714	2.469	2.754	1.447	1.560	1.928	2.414	2.092	0,0%
Ana metaller ve mamulleri	594.532	588.006	551.552	538.838	371.991	210.941	333.818	540.346	541.951	8,8%
Makine, ekipman, elektrikli ev aletleri, kaydediciler, TV, setler ve yedek parçalar	1.783.948	1.653.038	1.395.428	984.700	785.511	680.399	920.845	1.285.719	1.240.679	20,2%
Oto, hava ve su taşıma araçları ve yedek parçaları	1.512.924	1.272.104	1.000.731	615.827	368.113	435.560	622.675	896.763	1.163.726	19,0%
Optik, fotoğraf, sinematografik, ölçüm kontrolü, tıbbi, cerrahi ve müzik aletleri, saatler	75.481	101.219	90.508	92.503	85.723	60.741	62.739	107.182	89.804	1,5%
Çeşitli endüstriyel ürünler	100.784	131.689	120.299	107.192	87.959	85.819	95.982	114.136	93.436	1,5%
Diğer	10.234	2.400	910	3.979	4.347	1.424	1.086	1.432	2.134	0,0%

Kaynak: Moğolistan Gümrük Genel Müdürlüğü

Moğolistan'ın 2019 yılı ithalat verileri, GTP4 bazında değerlendirildiğinde, Moğolistan'ın başlıca ithalat kalemlerinin ilk sırasında 1,2 milyar ABD Doları ile petrol yağları (benzin, dizel vb) yer almakta olup toplam ithalatın %19'unu oluşturmaktadır. Moğolistan için diğer önemli ithalat kalemleri sırasıyla eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar (damperli kamyonlar) (%6,9), binek otomobiller (%6,8), iş makineleri (%3) ve elektrik enerjisi (%2,4)'dir.

Ülkede sanayi gelişmediği için genellikle iç tüketim, ithalat ile karşılanmakta olup, Moğolistan için her nevi ürünün ithalatı mümkündür. Moğolistan'ın diğer öne çıkan ithalat kalemleri ise; inşaat demiri, cep telefonları, iş makinelerinin aksam ve parçaları, ilaçlar, inşaat malzemeleri, tekstil ürünleri, makine ve ekipmanları, gıda ürünleri, kimyasallar, tütün ürünleridir. 2019 yılında bir önceki yıla göre %48,4 oranında artış gösteren madencilikte kullanılan damperli kamyonlar, %39,8 oranında artış yaşanan iş makineleri, %34,7 oranında artış gösteren inşaat demiri ve %28,7 artış gösteren iş makinelerinin aksam ve parçalarındaki ithalat öne çıkmaktadır. Bu durum, madencilğe dayalı Moğolistan ekonomisinde, madencilik faaliyetlerine yatırımın devam ettiğini göstermektedir (Tablo 8).

Tablo 8 Moğolistan'ın İthal Ettiği Başlıca Ürünler (Milyon ABD Doları)

GTP4	Ürün Tanımı	2015	2016	2017	2018	2019	2019 Pay	2019/2018 Değişim
2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	708	531	789	1.112	1.166	19,0%	4,8%
8704	Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	50	46	191	284	421	6,9%	48,4%
8703	Binek otomobilleri ve esas itibarıyla insan taşımaya üzere imal edilmiş diğer motorlu taşıtlar (yarış)	210	220	260	408	419	6,8%	2,7%
8429	Buldozerler, greyderler, toprak tesviye makineleri, skreyperler, mekanik küreyiciler, ekskavatörler,	45	31	87	133	186	3,0%	39,8%
2716	Elektrik enerjisi	129	125	136	143	144	2,4%	1,3%
7214	Demir veya alaşımsız çelikten çubuklar (dövülmüş, sıcak haddelenmiş, haddeleme işleminden sonra buru)	39	15	36	84	113	1,8%	34,7%
8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	81	104	95	108	95	1,5%	-12,2%
8431	Özellikle 84.25 ila 84.30 pozisyonlarındaki makine ve cihazlar ile birlikte kullanılmaya elverişli a	29	25	45	69	88	1,4%	28,7%
3004	Tedavide veya korunmada kullanılan üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	61	72	77	96	85	1,4%	-11,3%
7308	Demir veya çelikten inşaat ve inşaat aksamı, inşaatta kullanılmaya üzere hazırlanmış demir veya çelik	32	26	60	137	79	1,3%	-42,3%

Kaynak: Moğolistan Gümrük Genel Müdürlüğü

Değerlendirme

Yukarıda sunulan tablolar ve veriler ışığında aşağıdaki sonuçları elde etmek mümkündür;

- 2014 yılından bu yana Moğolistan'ın, dış ticaretinde fazla vermeye devam ettiği görülmekte olup dış ticaret fazlası son yıllarda 1 ila 2 milyar ABD Doları civarında seyretmektedir.
- Moğolistan ekonomisinin madencilik sektörüne dayalı olduğunu, ihracat ve ithalat kalemleri de göstermektedir.
- Özellikle ihracatın yaklaşık %80'ini oluşturan taşkömürü ve bakır cevheri fiyatlarında yaşanan fiyat dalgalanmaları ile en büyük ihracat pazarı olan ÇHC'nin emtia taleplerindeki değişkenlikler, Moğolistan'ın ihracatında doğrudan hissedilmektedir.
- Pazar ve ürün farklılaştırmasına gidememiş Moğolistan'ın dünya emtia fiyatlarının yanı sıra Moğolistan'ın en büyük pazarı olan ÇHC'deki emtia talepleri ile birlikte ÇHC ekonomisinin gidişatına ciddi anlamda bağımlı olduğu görülmektedir.
- ÇHC ve Rusya'nın Moğolistan dış ticaretinden aldığı pay, %77,3 gibi çok yüksek bir orana sahiptir.
- Denize çıkışı olmayan Moğolistan'ın, ülkeyi çevreleyen iki sınır komşusu olan ÇHC ve Rusya'ya bağımlılığını azaltacak pazar arayışlarına ve ürün farklılaştırmasına gitmesi, sağlıklı ve sürdürülebilir bir ekonomi için önem arz etmektedir.
- Moğolistan, bir ithalat ülkesidir. İç tüketimi karşılayabilecek ürünlerin üretimi konusunda sanayi ve üretim alt yapısı yetersizdir.
- Türkiye, Moğolistan'ın ithalatından sadece %0,7 pay alabilmekte ve ithalat yapılan ülkeler arasında 14'üncü sırada yer almaktadır. Ülkemiz, Moğolistan ile ikili ticaretinde, 38,2 milyon ABD Dolarlık dış ticaret fazlası vermektedir.
- Sonuç olarak; Türk firmaları, Moğolistan'ın talep ettiği ürünlerin neredeyse tamamını karşılayabilecek ürün çeşidine ve yüksek kaliteye sahiptir. Bu yüzden, Moğolistan pazarı, Türk firmalar için çeşitli yatırım ve ihracat fırsatları sunmaktadır.